

РОЗДІЛ I

РОЗЧАРОВАНІ В ДОЛІ

1

«Люблю Тебе, А!

Люблю вас, дорога мамко!

Бабо Секлетко, і вас люблю!

Але життя я любила найбільше...

Та воно полюбити мене чомусь так і не змогло...

Жаль, що вийшла в нас нерозділена любов...

Така звичайна, така поширена, але така печальна історія...

Не я — перша, не я — остання... така розчарована...

Бо хіба не мають ті нещастя скінчитися?!

Пробачте мене за все, моя дорога мамко!

Усі, кого люблю, пробачте!!!

Але в мене немає більше сил так жити...

Ліпше терпіти біль там, де на нього заслуговуєш...

Прощайте!

Ваша Чеся».

Надрваний альбомний аркуш, із якого глипав синявими кривулями цей «передсмертний» напис, лежав на столі лікарняної їдальні. Сава помітив його, коли підійшов до вікна, щоб

роздивитися вечірні пейзажі, намальовані зотяжною непогодою. Чи радше навпаки — хлопець укотре взявся розкидати захоплені погляди довкіл мокрих лавочок і похнюплено-зморених через частий дощ дерев, що з висоти четвертого поверху нагадували смачнучі у приготуванні гриби-зонтики. І чарувався. Сава любив осінь, як і дощ, що його зазвичай називав дідом Поганяєм. Мовляв, цей старий і могутній добродій шпурляє з неба зливами не просто так: усе понуре-притомлене-розчароване, що росте на землі та нею ходить, він спонукає прокинутися з напівсну, зібратися, зворушитися, збадьоритися і поквапитися жити далі. Бо коли ж іще це робити, як не тепер? Оту мить, що ось-ось промине, як її не змарнувати та прожити сповна?!

Гриби-зонтики Сава теж любив. Але тепер про них йому марити було годі: дієта вимагала інших харчів і наїдків. І то — здебільше несмачних. Утім, як переконували лікарі, корисних для здоров'я. А здоров'я наразі — найбільш жадана мана небесна кожного, хто щойно в цій незатишній їдальні вдавав, ніби смакує лікарняною їжею, а насправді неохоче її пережовував.

Вечеря, що давала пацієнтам дрібку надії на одужання, завершилася. Завіконним дощовим оркестром і далі диригувала осінь. Сава тримав «передсмертну» записку, що під'юджувала його дізнатися, хто її написав. Бо той, хто її написав, як і Сава, любив життя. Але чомусь розлюбив. Чому? Що його так розчарувало?..

Хлопець пройшовся напівтемним коридором аж до виходу, де на дверях висіла табличка з написом «Алергологічне відділення». Гадав, може, підгледить-добачить щось підозріле в котрійсь із палат із прочиненими дверима. Однак після вечері пацієнти зазвичай бралися до сну, тому в цьому крилі коридору на Саву чекала невдача: двері всіх палат були зачинені.

Вже намірився було вертатися, як почув чиєсь надривне схлипування. Спинився й висунув голову за двері. На майдан-

чику, що єднав приступками третій і четвертий лікарняні по-
верхи, на вузькому підвіконні сиділа дівчина.

— Усе добре? — запитав.

Вона не відповіла, тільки притихла. Вздовж стін шмигнула темними крильми тривожна, розбуркана тиша. Стало чути лише неугавний дощовий мотив по-особливому магічного ранньоосіннього шелестіння.

Сава не знав, як чинити. Чи радше не хотів вдаватися до втішання цієї зарюмсаної довгокосої незнайомки. Саме її пишне білясте волосся передусім впало в око юнакові — воно спадало аж за край підвіконня, на якому сиділа, взявши в оберемок підібгані ноги, ця розкисла, наче мох у болоті, плакса. Йшлося не про Савину байдужість, бо насправді хлопець залюбки допомагав усім, хто просив у нього допомоги. Адже люди добре знали, що в Сави то виходить: здавна і не особливо натруджуючись. Просто він завше знаходив що сказати, аби розборонити, примирити, заспокоїти чи то сільських хлопців-задирак, чи рідних батька-матір, чи двох братів і трійко сестер. Недаремно ж навчався на вихователя! А на селі люди з освітою — то вам не абихто чи темнота якась, а всезнаюча і ясна голова! До такої гріх не прислухатися...

— Ти коли-небудь хтів умерти? — збурилося пір'я вечірньої коридорної тиші, ніби дивна білявка щойно скінчила скувати гуску і струсила фартух.

Слідом посипалися долу й махові пера юначого здивування.

— Я? — перепитав Сава.

— Ні, той дурень, що сидить у бесідці й на холоді тримає грудну дитину, — грізно відповіла незнайомка, киваючи вглиб присмерку двора. — Видно, теж хоче вмерти. Разом із малям, — додала холодно.

Сава підбіг до вікна, зирнув у лікарняний двір, що куняв, придрімував, укрившись пледом із густої мряки, і справді побачив чоловіка, який, зігнувшись над закутаним немовлям, хилитався в темпі осінньої вечірньої колисанки.

— Ой, але ж про це тре' комусь сказати! — схопився сха-
рапуджений юнак. — Його мусово забрати звідти! — грим-
нув дверима, помчав коридором до чергової медсестри й хут-
ко розповів їй про побачене.

Повновида жінка в зеленкуватих медичних одежах і шапці
повелася небайдуже: без вагань зателефонувала в пологове
відділення, аби хтось збіг униз і забрав до палати згорьова-
ного таточка. Про цього бідаку на ймення Матвій Доброжан-
ський гомоніла вся обласна лікарня. Три дні, як померла при
пологах його дружина, а він не може прийти до тями. От і зо-
стався в лікарні з новонародженою донечкою: медики догля-
дають дитину, але більше — його самого. Не хоче молодий
батько миритися з утратою...

Сава на мить околів. Застиг, наче грудка білого вапна на сон-
ці, яким мати двічі на рік — перед Пасхою й Різдом — підбі-
лювала хатні стіни. То він так уважно слухав оповідь медсестри
про знедоленого новоспеченого татка. А врешті зайшовся ма-
ло не дівчачими зойками: «Але ж горе! От, май'¹, комуняка!»

Цим забутим, чи то пак малознаним поміж молоді й одвіку
неприємним для совісного українця словом «комуняка» юнак
лаявся. Відкіля воно вчепилося, й гадки не мав. Але саме так
проявляв нетерпимість, злість чи роздратування. Замість усі-
лякої матірщини винайшов для себе цензурну нецензурність
і так зловистися. Тоді слухачі менше зважали на ту його лайку
й навіть не здогадувалися, що для Сави сенс слова «комуня-
ка» збігався з найпопулярнішим поміж простолюду гострим
слівцем, що починалося буквою «б».

«Ох і горе! — запульсувало в парубочих скронях, навіть
майнуло кольками в лівому плечі. — От, май', комуняка! Я би
теж не пережив, якби з моєю Лілечкою таке сталося», —
проговорив подумки.

---

¹ Май' — тут: маєш тобі. — *Тут і далі прим. авт., якщо не зазначе-
но інше.*

Сава згадав свою дівчину, з якою зустрічався ось уже п'ятий рік і з якою планував цьогоріч одружитися. Хоча кохана вимагала кликати її не інакше як Ліліана, Сава подумки завше казав на неї Лілечка. Так йому було простіше та миліше. А головно — без зверхності, що прочитувалася йому в імені Ліліана.

Чекати на одруження лишилося недовго. Сава вірив: із Лілечкою вони стануть найкращою парою в його рідній окрузі! Він працюватиме вихователем у сільському дитсадку, вона — вчителькою у школі, бо, як і він, закінчила педагогічне училище, щоправда, навчалася в іншому місті й не на дошкільному, а на педагогічному факультеті. Вийде з них інтелігентне подружжя — чим не привід для пошани від оточення?!

— А ви не знаєте, хто та дівчина, що сидить на підвіконні на сходовому майданчику? — зненацька запитав Сава медсестру.

— Хто? Де? На якому майданчику? — стрепенулася високочोла пампуха. — Не знаю я... Не бачила, — підвелася з крісла, маючи намір якнайшвидше перевірити почуте.

Однак хлопець зупинив її:

— Довге таке, біле волосся в неї. Раніше я її тут не бачив, — конкретизував, бо ось уже тиждень, як лікував алергію, але досі невідомо яку.

Спершу обласні лікарі вважали, що в Сави Нагорного з віддаленого поліського села Мовчанівка¹ — харчова алергія. Згодом припустили, що така реакція організму — на холод. Навіть обговорювали можливість виникнення недуги внаслідок якихось нервових стресів чи надмірних хвилювань через щось глибоко інтимне. Але нічого подібного юнак не переживав — так казав. Себто медики досі не встановили, чому шкіра хлопця зненацька почала пересушуватися, лущитися, вкриватися тріщинами і кровоточивими ранами.

---

¹ Мовчанівка — назва села, вигадана автором.